

Kronik

KUHLAU-MANUSKRIFT KØBT TIL DET KONGELIGE BIBLIOTEK

På Bruun Rasmussens Auktioner har Det kongelige Bibliotek købt et Kuhlau-manuskript dateret 2. juli 1813.

I 1831 brændte Kuhlaus hus i Lyngby. Størstedelen af komponistens manuskripter gik tabt, og man har i dag kun få originale Kuhlau-manuskripter bevarede. Som landets nationalbibliotek var det derfor vigtigt for Det kongelige Bibliotek, der i forvejen ejer flere originalmanuskripter af Kuhlau, bl.a. hans berømte strygekvartet i a-mol opus 122 fra 1831, at erhverve dette manuskript.

Manuskriptet har titlen: Tre Conzonette con accompagnamento del Pianoforte e tre Valzi per quattro mani composti e dedicati alla Signora Baronessa di Lövenschiold per il suo giorno natalizio li 2 Luglio 1813 da Federigo Kuhlau. - Tre italienske sange med klaverakkompagnement, og tre valse for firhændigt klaver, komponeret og tilegnet fru Baronesse Løvenskjold på hendes fødselsdag den 2. juli 1813 af Frederik Kuhlau.

Kuhlau opholdt sig ofte om sommeren på herregården Løvenborg som gæst hos familien Løvenskjold, og det var her han bl.a. skrev en del af sin opera "Røverborgen".

De tre sange har værknr. 153 i Dan Fogs værkfortegnelse over Kuhlaus værker fra 1777. De tre valse er nr. 3, 4 og 6 fra op. 24



Professor Yngve Trede og Signe Trede-Jahnn under Heinrich Stegemanns portræt af forfatteren Hans Henny Jahnn.

som blev trykt i 1821 under titlen "VIII Walses pour le Piano-forte à quatre mains...".

Et af de interessante forhold ved manuskriptet, som Det kongelige Bibliotek har erhvervet, er, at det afviger en del fra de trykte versioner af værkerne.

FORFATTERE PÅ FLUGT

Den 16. oktober 1986 åbnedes i bibliotekets forhal udstillingen "Forfattere på flugt". Emnet var de tysksprogede forfattere og kulturpersonligheder, der måtte forlade Tyskland efter 1933, og som søgte tilflugt i Danmark.

Harald Isensteins enke
Olga Bonnevier foran
Isensteins tegning af
Helene Weigel.



Af de 500.000 mennesker, der flygtede fra Tyskland og Østrig i årene efter Hitlers magtovertagelse, udgjorde forfatterne og skribenterne ca. 2.000. Næsten alle den tids tyske forfattere forlod landet, heriblandt f.eks. Thomas og Heinrich Mann, Bertolt Brecht, Franz Werfel, Stefan Zweig, Hermann Broch, Joseph Roth, Nelly Sachs og Anna Seghers.

Danmark indtog ikke samme centrale plads som asylland for de tyske flygtninge som f.eks. Frankrig og Tjekkoslaviet og senere USA og England. Danmark fungerede først og fremmest som transitland. Det skønnes, at ca. 20-30.000 tyske flygtninge emigrerede via Danmark, og kun ca. 2.000 forblev i landet.

Af den formentlig lille snes tysksprogede emigrantforfattere i Danmark i 30'erne var de 14 med på udstillingen. Disse 14 er

yderst repræsentative for de meget forskellige grupper af emigranter fra det tyske rige: kommunister, jøder, socialdemokrater, pacifister og upolitiske. De tre kendteste er Bertolt Brecht, Hans Henny Jahnn og Walter Kolbenhoff, men Det kongelige Bibliotek håber med denne udstilling af have vakt fornyet opmærksomhed og interesse for nogle af de mest talentfulde, som Karl Federn, Jonny Rieger, José Orabuena, Maria Lazar og Karl Jakob Hirsch.

Det er et stort problem at få fat på disse forfatteres bøger, da de ofte er udkommet i små forlag på eksilforlag. Hovedparten af det udstillede materiale - bøger, manuskripter, fotos - blev da også fremskaffet ved lån fra private og institutioner i Danmark, Tyskland og England.

På udstillingen vistes endvidere enkelte værker af bildende tyske kunstnere, der var i eksil i Danmark (bl.a. Harald Isenstein, Rudi Lesser, Erwin Graumann).

"Forfattere på flugt" blev tilrettelagt af lektor ved Københavns Universitet Birgit S. Nielsen og forskningsbibliotekar ved Det kongelige Bibliotek Willy Dähnhardt i samarbejde med Kontakt- og Oplysningsafdelingen.

BIOGRAFIER PÅ MICROFICHE

Til opstilling på Læsesalen er anskaffet Archivo biográfico de Espana, Portugal e Iberoamérica/Spanish, Portuguese and Latin American Biographical Archive.

Samlingen består af artikler fra en lang række biografiske samlinger og leksika fra det iberiske og latinamerikanske område. Artiklerne præsenteres på microfiche i én alfabetisk række. Samlingen udgør et væsentligt supplement til bibliotekets bestand af hjælpemidler på dette felt og slutter sig til tidligere anskaffelser af tilsvarende microficheudgaver af tyske og engelske biografier, Deutsches biographisches Archiv og British Biographical Archive. Som introduktion til udgaverne kan henvises til omtalen af Deutsches biographisches Archiv i Meddelelser fra Rigsbibliotekaren nr. 2, 1984, s. 37-38.

REJSEDAGBOG - TEGNINGER

I begyndelsen af 1660erne besøgte den hollandske digter og tegner Willem Schellinks bl.a. Frankrig og Italien. Hans hovedopgave var at være rejsehovmester for en ung landsmand, men en rig samler havde tillige betroet ham hvervet at udføre tegninger af egne og steder, han besøgte. Schellinks egenhændige rejsedagbog er havnet i Det kongelige Bibliotek, mens tegningerne nu findes i Wien. Blandt disse er hans landskabs- og folkelivsbilleder fra Syditalien - prægtige penne-tegninger med grå eller brune laveringer - reproduceret på ca. 70 tavler i stort format og deres tilblivelse kommenteret ud fra oplysninger i rejsedagbogen i: W. Schellinks fecit. Journey to the South, 1664-1665. Ed. by Bernard Aikema m.fl. Roma 1983. - Erhvervet til Udenlandske Afdeling.



En kvinde danser tarantel. - Illustration fra ovennævnte værk.



Messina, set fra syd-øst. Fra W. Schellinks fecit. - Se omtalen på foregående side.

ERHVERVELSER

Blandt afdelingernes erhvervelser fremhæves følgende:

Danske Afdeling

Hakon Lund: Den kongelige lysthaver, Kbh. 1977, indbundet af Mogens Dickow Lund i grønt maroquin. Dekoration tegnet og udført i guld og blindtryk. Guldsnit foroven. - Foret federal i grøn roma med skindkapitæler. Gave fra Jurisch Legat.

J.T. Lundbye: Rejsedagbøger 1845-1846, Kbh. 1976, indbundet af Mogens Dickow Lund i helpapirbind med skindkapitæler. Guldsnit foroven, og titel i guld. Gave fra Jurisch Legat.

Danske folkeviser I-II, ved Jørgen Lorenzen. Kbh. 1974, indbundet af Ole Ersland i rødt nigerskind med sort skindpålægning. Titler og linier i blindtryk. Dekoration og tryk af Henning Madsen efter ide af arkitekt John Vedel Rieper. Gave fra Edvard Pedersens biblioteksfond.

Ole Sarvig: Jeg synger til jer, Kbh. 1982, indbundet af Hans Kristian Biller i rødt helskindbind med dekoration i blå, gul og sort. Gave fra Edvard Pedersens biblioteksfond.

Graffiti Ordbog. Bagsværd 1984, indbundet af Kristian Havnings i millimeterbind i sort gedeskind med sort overtrækspapir og rosa dekoration. Gave fra Edvard Pedersens biblioteksfond.

Håndskriftafdelingen

I Håndskriftafdelingen er ved Handels- og Søfartsmuseets velvilje blevet deponeret et interessant samlebind, der har tilhørt Tycho Brahes bibliotek. Foruden til museet på Kronborg, der ejer bogen, står biblioteket og afdelingen i denne forbindelse i taknemmelighedsgæld til museumsleder Claus Thykier, Ole Rømers Museum, der formidlede kontakten. Bindet omfatter dels Johannes Regiomontanus: Tabulæ directionum profectionumque..., Tübingen 1550, og dels Petrus Apianus: Cosmographia per Gemmam Phrysiæ...restituta, Paris 1553. Bindet er på forpermen stemplet "Tycho Brahe" og på bagpermen "Anno 1561". I bogen findes adskillige notater med flere hænder, deriblandt Tycho Brahes. Det fremgår af disse bl.a., at Tycho Brahe, der i 1561 var 15 år gammel, har betalt bogen i sachsisk mønt, medens en bog købt 1560 i København naturligvis blev betalt i dansk mønt. If. immatrikulationslisten for Leipzigs universitet blev Tycho Brahe sammen med Anders Sørensen Vedel og et par andre danske indskrevet St. Galli dag, 16. oktober 1561; men da Stephanius henlægger immatrikulationen til 1562, har man hidtil underkendt immatrikulationslisten på dette punkt. Nu står Stephanius jo som bekendt ikke længere i så høj kurs, som da T.A. Becker i 1844 udskrev og 1862 udgav sin liste over danske og norske studerende i Leipzig, og det spørgsmål må derfor nu rejses, om Brahes og Vedels hidtidige livskronologi må ændres i denne henseende. Til afklaring af spørgsmålet kræves et fornyet studium af Leipziger Universitets album, idet nemlig Becker til forklaring af sit valg mellem immatrikulationslisten og Stephanius foreslår, at den pågældende indførsel er senere indført i matriklen og fejlskrevet for 1562. Foruden ved det hidtil fremførte er samlebindet også på anden måde interessant, nemlig bl.a. ved indskrivning af plantenavne øverst på en række højresider. Det er blevet foreslået, at bogen sekundært har været benyttet



For godt og vel en snes år siden blev et Tycho Brahe-portræt i privateje, dateret 1577, mere almindeligt kendt, idet det 1964 kom til Staatliche Kunstsammlung in Kassel. Portrættet er et parti af en større fremstilling af landgrev Wilhelm af Hessen-Kassel, som 1575 havde besøg af Tycho Brahe. De to små bifigurer nederst tilhøjre på billedet forestiller nemlig Tycho Brahe (th) sammen med en lokal instrumentmager. Da man ikke før har kendt portrætter af Tycho Brahe ældre end 1580, er fundet noget af en ikonografisk begivenhed. Den berømte næse, der blev formgivet i en duel 1566, borger for identifikationen.

til herbarium, hvorom nogle smårester mellem bladene da skulle bære vidne; men sagen har endnu ikke kunnet undersøges. Under alle omstændigheder kan det fastslås, at denne bog udgør et værdifuldt supplement til bibliotekets hidtidige Tycho Brahe-samling.

Blandt Håndskriftafdelingens erhvervelser kan iøvrigt fremhæves følgende:

En række manuskripter af Jørgen Gustava Brandt, nemlig Giv dagen dit lys (1986), Vente på et pindsvin (kopi), Emanatiden og Scala-Suite, samt forskelligt materiale til bogen By (1983) af samme forfatter.

Edith og Helge Rodes efterladte papirer skænket af Carlsbergfondet.

Breve fra Christian Paulsen til moderen Sophie Paulsen 1816-24. Brevene stammer fra de år, da Paulsen studerede ved forskellige tyske universiteter.

Nogle breve fra L.-F. Céline skrevet i Danmark.

Henrik Nordbrandt: Finckelsteins blodige bazar (1983), manuskript.

Henrik Stangerup: Manuskriptet til Det er svært at dø i Dieppe m.v.

En samling papirer af og om Leif Panduro.

Georg Brandes dagbøger 1913-27 skænket af Carlsbergfondet, samt manuskript til kapitlerne 43-58 i Levned I (1905).

Ditte Cederstrands efterladte papirer.

En stor samling af P.Fr. Rists efterladte papirer, af hvilke biblioteket i forvejen har adskillige.

9 breve fra Louis Pio.

Materiale til Studenterforeningens historie 1971-81. Sluttes sig til Håndskriftafdelingens grundlæggende bestand af Studenterforeningens arkiv.

Ejnar Thomsens efterladte papirer.

En samling af Thorkild Bjørnvigs manuskripter og breve. Supplement til tidligere erhvervelser af Bjørnvigs papirer.

Otto Møllers breve til I.S.D. Brandt 1853-1914.

Partier af Kunstnerforeningen af 18. Novembers arkiv.

Jon Galster: Processen om Danmark, maskinskrevet manuskript.

Valdemar Rørdams hustru Margaretha Brills optegnelser m.v. 1942-47.



Fra bogen "Ballettens børn" Kbh. 1986. Fotograf: Marianne Grøndahl. - Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen.

Jette Drewsens manuskript til romanen Udsøgt behandling (1986).

Henning Fengers efterladte papirer. Jfr. Magasin 1-2, 1986, s. 60.

Korrespondance fra perioden ca. 1840- ca. 1890 - ført af justitsråd W.B. Dahl og hans familie.

Kristen Bjørnkær: Manuskripter (to versioner) til romanen En vild tid (1985).

Regnskabsbog fra Vaisenhustrykkeriet 1777-96.

Opmærksomheden henledes på, at nogle af de nyerhvervede sager af forskellige årsager må holdes utilgængelige indtil videre.

Kontoret for internationale publikationer

En større mængde publikationer udgivet af Folkeforbundet, som gave fra Udenrigsministeriets Bibliotek. Publikationerne er nu indlemmet i bibliotekets samling af Folkeforbundspublikationer og -dokumenter, som herved er blevet yderligere kompletteret.



Høje Tåstrup, 29/4 1985. Fotograf: Fuldmægtig Arne Andreassen. - Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen.

Kort- og Billedafdelingen

En samling portrætter vedrørende familierne Bardenfleth, Brandt, Meldahl, Tillisch, m.v. Fra informationschef Niels Gustav Bardenfleth.

En meget stor samling portrætter, fortrinsvis af scenekunstnere, samt rollebilleder, m.v. hidrørende fra Elith og Athalia Reumert og fra Anna Borg og Poul Reumert. Fra læge Torsten Reumert via Håndskriftafdeligen.:

En samling billeder vedrørende familien Friderichsen. Fra læge Hans Friderichsen.

En samling portrætter, tegninger udført af Kamma Svensson. Fra Kamma Svensson.

En samling fotografier og scrapbøger vedrørende fotoudstillinger. Fra boet efter Chr. O. Hansen (1906-1986). Fra direktør Werner Hansen.

Wahrhaftige Abbildung derjenigen Stätt Schlösser und Flecken welche Ambrosius Spinola in der Chur Pfaltz am Rhein eingenommen im Jahr 1620 und 1621.

De følgende Poul Reumert billeder er en gave fra Poul Reumerts søn, Torsten Reumert. Gaven omfatter 40 indrammede teaterbilleder fra skuespillerens garderobe på Det kongelige Teater, 30 albums med scenebilleder, samt ca. 2.000 billeder, fortrinsvis fotos, fra perioden 1881 - 1968, hvorfra de følgende billeder er taget. Den overvejende del af samlingen er portrætter og gruppebilleder med Poul Reumert og hans kone Anna Borg, såvel privat som på scenen. På scenebillederne er tillige en lang række af periodens skuespillere repræsenteret, således også Poul Reumerts forældre, balletdanser Athalia Reumert og skuespiller Elith Reumert.

1903/04. Folketeatret: "Livets Dal".





1927. Poul Reumert i færd med at klæde sig ud som Cyrano i "Cyrano de Bergerac"; Det kgl. Teater.





1930/31. "Den indbildt Syge",
Odense Teater. Med Alma Dam.

1937/38. "En Idealist", Det kgl.
Teater.

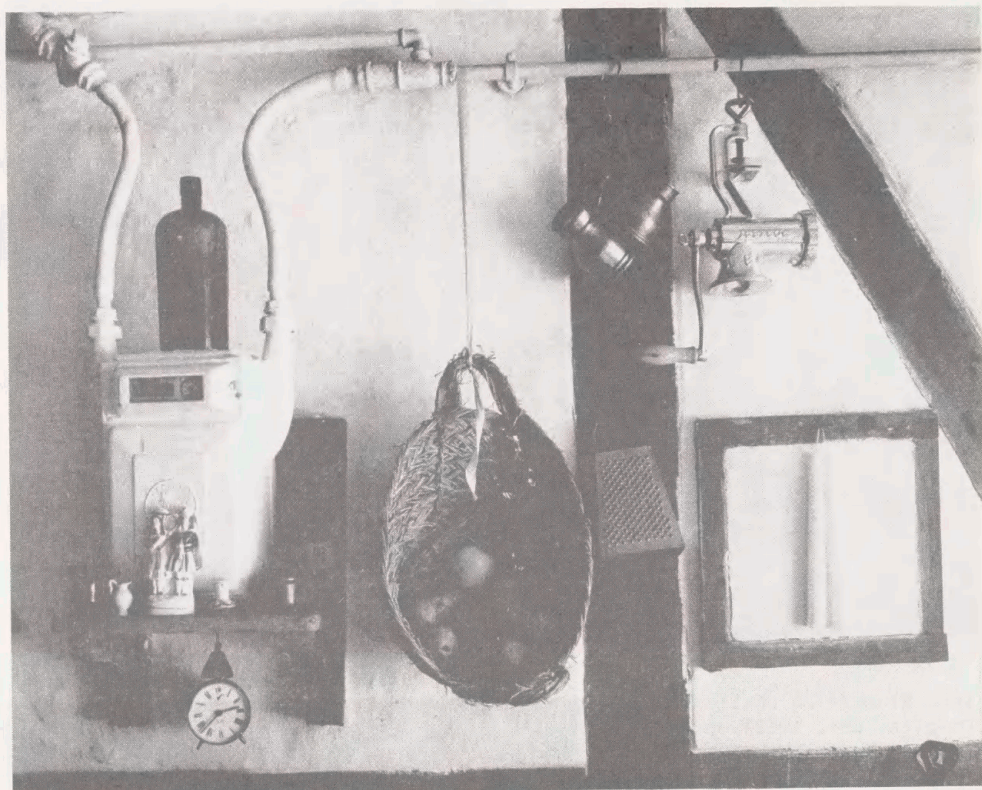




1949/50. "Faderen", Det kgl. Teater.
Med Anna Borg.

Poul Reumert og Charles
Chaplin, dec. 1959; optaget
i Paris ved Beatrice Bret-
ty's afskedsforestilling på
Comédie Française.





Fra Wildersgade 60, "Kasernen". Fotograferet af fotograf og lærer Peter Mortensen, i begyndelsen af 80'erne. - Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen.

Dr. Wolfgang Reininger und Dr. Klaus Stopp. Ein Katalog der zeitgenössischen topographischen Flugblätter über Einnahme der Pfalz durch Spinola. Mainz 1982. Fra fhv. førstebibliotekar Bjørn Ochsner.

Portræt af Helge Rode, udført af Blix.

Endvidere er i perioden erhvervet fotografier taget af bl.a. følgende fotografer: Bror Bernild, Aase Goldsmith, Erika Kiffl, Tove Kurtzweil, Inger Ryhl, Finn Larsen, Lars Schwander.

Musikafdelingen

Frederik Kuhlau. Tre italienske sange med klaverakkompagnement, og tre valse for firhændigt klaver, komponeret og tilegnet fru Baronesse Løvenskjold på hendes fødselsdag den 2. juli 1813. - Se omtalen s. 25.

Udenlandske Afdeling

En samling af bøger, ialt et halvt hundrede, der alle har relation til Napoleon og Napoleonstiden.

Archivo biográfico de Espana, Portugal e Iberoamérica/Spanish, Portuguese and Latin American Biographical Archive. Se omtalen s. 28.

PERSONALIA

Forskningsbibliotekar Niels Ivan Boserup er 1. oktober udpeget til konsulent til rådighed for ledelsen.

Bibliotekskonsulent Karl Krarup er 1. oktober konstitueret som førstebibliotekar og souschef.

Forskningsbibliotekar Barbara Melchior deltog i Konference om EDB i Undervisningen på Avedøre Statsskole 24.-27. oktober, arrangeret af CPI, Dansk Center for Pædagogik og Informatik; var inviteret på studieophold af den franske stat i december med det formål at besøge databaseproducenter, databasewærter, biblioteker med online katalog, softwareproducenter og brugere af edb i undervisningen.

Førstebibliotekar Ib Rønne Kejlbo holdt foredrag om Det kongelige Biblioteks Kortsamling på Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkivers (SLA) kursus i Slagelse, 14.-16. november.

Førstebibliotekar Olga Porotnikoff besøgte 13.-17. oktober The London Library, Center for Catalogue Research i Bath, og biblioteket ved Leicester Polytechnic.

Førstebibliotekar Annika Salomonsen deltog 1.-2. oktober i møde i styringsgruppen for NOSP, Nordisk Samkatalog over Periodica, i København;

Førstebibliotekarerne Olga Porotnikoff, Annika Salomonsen og Mogens Weitemeyer deltog 10.-12. december i Nordinfo-seminar på Danmarks Biblioteksskole vedr. Artificial Intelligence og Information Retrieval.

Bibliotekarerne Inger-Grete Uldal og Susan Vejlsgaard deltog 6.-10. oktober i LIBERs 5. konference for kortbibliotekarere i Wien.

Førstebibliotekar Olga Porotnikoff, overassistent Jytte Christensen og assistent Valther Knudsen deltog 5.-6. november i

FMDFs internatmøde om efteruddannelse på Hindsgavl.

Overbibliotekar Erland Kolding Nielsen og kst. førstebibliotekar Karl Krarup deltog 10.-11. december i BF's Administrations faggruppes konference om biblioteksforskning på Gammel Skovridergård i Silkeborg.

Overbibliotekar Erland Kolding Nielsen, førstebibliotekar Jesper Düring Jørgensen og forskningsbibliotekar Stig Rasmussen var 13.-14. november i Kiel, til åbningen af udstillingen "Die Arabische Reise".